23 Απριλίου 2017

Η Ανάσταση στο Άγιο Όρος (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο ασκητισμός των περισσότερων ελληνικών μοναστηριών του Αγίου Όρους που είναι ασύλληπτος για έναν απροετοίμαστο, έστω και πιστό άνθρωπο στην διάρκεια της Σαρακοστής φτάνει στο σημείο που καμιά φορά αισθάνεσαι ακόμα και τρόμο να τον κατανοήσεις!

Οι Θείες Λειτουργίες ακόμα και στις κανονικές μέρες που κατά την κοσμική κρίση μας είναι περιττά μακρόχρονες και περιττά συχνές κατά την Σαρακοστή γεμίζουν σχεδόν όλη την ημέρα και όλη την νύχτα, ενώ ο περιορισμός της τροφής φτάνει στο απόλυτο άκρο. Τις άλλες μέρες, και την πρώτη εβδομάδα π.χ. και κατά την Εβδομάδα των Παθών (την «Μεγάλη Εβδομάδα» στα ελληνικά) μόνο οι ψάλτες λαμβάνουν μια φέτα ψωμί μια ή δύο φορές την ημέρα– δεν θυμάμαι πόσο ακριβώς – για να έχουν δύναμη να ψέλνουν.

«Χορταράκια και χορταράκια» της τράπεζας των μοναχών που τρόμαξαν τόσο πολύ τον κ. Μπλαγκοβέσενσκι[2] (παρά όλη την ρεαλιστική πενιχρότητα της κοσμοαντίληψής του αυτός έγραψε άθελά του για το Άγιο Όρος πολλές αλήθειες που κολακεύουν αρκετά τους κατοίκους του), αυτά τα «χορταράκια», στ' αλήθεια τρομερά «χορταράκια» στην διάρκεια αυτών των δύσκολων επτά εβδομάδων αποκτούν τα πλήρη δικαιώματά τους.

Αυτήν την περίοδο όλοι στο Άγιο Όρος γίνονται θεληματικά ή άθελά τους μεγάλοι αγωνιστές του πνεύματος και του σώματος. Όποιος το καταφέρει πιο εύκολα δεν πρέπει να περηφανεύεται αλλά να υποκλίνεται στην ανώτατη «χάρη» αυτής της ελάφρυνσης, ενώ όποιος το καταφέρει πολύ δύσκολα, με πόνο και ανία πρέπει να θυμάται ότι αυτός ο πόνος και αυτή η ανία είναι η κατάσταση του αφόρητου καταναγκασμού σχεδόν κάθε στιγμής. Αυτός ακριβώς είναι ο αληθινός μοναχισμός, δηλαδή το θεληματικό χρονικό μαρτύριο για την δόξα του Θεού. Αφετέρου η ελάφρυνση της μακρόχρονης και σταδιακής συνήθειας του σώματος καθώς και οι απρόσμενοι ενθουσιασμοί της ψυχικής αγαλλίασης умиления δεν είναι από μας. Είναι το άνωθεν βραβείο για τον άθλο ή η υποστήριξη στον αδύναμο και θλιμμένο για την καλή θέλησή του να αναγκάσει τον εαυτό του και να υποταχθεί. Το καθετί ευχάριστο και παρηγορητικό δεν είναι από μας αλλά από τον Θεό: από μας είναι το καθετί καταναγκαστικό και αυτοπεριορίζον, δηλαδή ανίερο... ακόμα και στην προσευχή. Αυτή είναι η φιλοσοφία του αληθινού ασκητισμού.

Και ο κοσμικός που ζει πολύ χρόνο στο Άγιο Όρος μπορεί να ζήσει – έστω και όχι πλήρως, αλλά μόνο αποσπασματικά – όλες τις ποικιλότροπες στιγμές της θλίψης και της αγαλλίασης (отрады) που το βαθύ και ασυνήθιστα λεπτό σύμπλεγμά τους αποτελεί την επιστήμη της μοναστικής ζωής, την «επιστήμη των επιστημών», όπως λένε οι δάσκαλοι-ασκητές.

Στην αρχή της Μεγάλης νηστείας οι Έλληνες συνήθως χαιρετιούνται μεταξύ τους λέγοντας: «Σου εύχομαι να πλεύσεις επιτυχώς από την μεγάλη θάλασσα της Σαρακοστής!»…

Είναι όντως η μεγάλη θάλασσα! Η θάλασσα της πείνας και της θλίψης, η θάλασσα της κούρασης και υποχρεωτικής προσευχής από την οποίαν όμως η ίδια η συνείδησή σου, η ίδια η προσωπική θέλησή σου δεν θα σου επιτρέψουν να την αρνηθείς χωρίς την ακραία εξάντληση! Και πόσοι είναι οι αόρατοι «ύφαλοι» του πνευματικού εμποδίου! Πάνω στο καθολικό του Ρούσικου υπάρχουν τα χοροστάσια, πίσω από αυτά τα χοροστάσια βρίσκονται δύο μικρά κελιά και μέσα σε αυτά τα κελιά δεν υπάρχει τίποτα εκτός από το αναλόγιον με σταυρό και Βαγγέλιο και μια καρέκλα για ξεκούραση του πνευματικού. Οι πόρτες αυτών των κελιών βγαίνουν στον διάδρομο, ενώ στα χοροστάσια βλέπουν τα παράθυρά τους που είναι σκεπασμένα με λεπτό και σκουρόχρωμο ύφασμα μέσα από το οποίο ακούγεται όλη η Θεία Λειτουργία της ατελείωτης και στ’ αλήθεια ολονύχτιας αγρυπνίας που διαρκεί μερικές φορές 13-14 ώρες! Κοιτάξτε πώς συνωστίζονται στον διάδρομο μπροστά στις πόρτες αυτών των κελιών οι βυθισμένοι σε πένθος καλόγεροι κάθε ηλικίας και κάθε βαθμού της πνευματικής εμπειρίας! Περιμένουν ανυπόμονα την σειρά τους για να ανοίξουν την ψυχή τους στους γέροντες!

Ήλθαν εδώ για να εξομολογηθούν τους πιο λεπτότατους «πειρασμούς» τους, να φανερώσουν τους πιο απόκρυφους «στοχασμούς» τους ή να εκφράσουν την απελπισία τους, αν κάποιος από αυτούς δεν έχει δύναμη να εκτελέσει τον σωματικό άθλο της νηστείας, και ίσως και να εξομολογηθεί ακόμα και μια στιγμιαία μετάνοια που έγινε μοναχός, μια περαστική αλλά επώδυνη επίκριση του μοναχισμού και του αυστηρού καταστατικού των αγιορείτικων κοινοβίων. Ή το κάτι ακόμα χειρότερο – τον θυμό και την μομφή κατά του ίδιου του γέροντα για τις απαιτήσεις του. Σε αυτό ακριβώς θα τους δοθεί η απάντηση με αγάπη της μεγάλης εμπειρίας, θα γελάσουν λίγο μαζί τους και θα τους πουν κάτι παρόμοιο είτε από την δική τους προηγούμενη ζωή είτε από τις παραδόσεις.

Αλλά πλησιάζει στο προορισμό του ο μεγάλος πλους από «την μεγάλη και πολυτάραχη θάλασσα» του βαθιού, πολύτροπου και μυστικού αγώνα του ισχυρού πνεύματος με την αδύναμη και πολύπαθη σάρκα.

(συνεχίζεται)

[1] Σημ. στον τίτλο: Πρώτη δημοσίευση: η εφημερίδα «Русь» (Ρωσία»), 1882, φύλλα 22, 26

[2] Ο Νικολάι Αλεξάντροβιτς Μπλαγκοβέσενσκι (1837-1889) ήταν Ρώσος συγγραφέας και ζωγράφος που ταξίδευσε στα Ιεροσόλυμα, την Ελλάδα και το Άγιο Όρος για να επισκεφτεί τα ιστορικά μνημεία της ορθοδοξίας. (Σημείωση του μεταφραστή).

Επιμέλεια κειμένου: Όλεγκ-Μαξίμ Τσυμπένκο, Δρ. Ιστορίας, Ακαδημία Επιστήμης και Εκπαίδευσης Maico-Mannesman Κιέβου